

פערטער יאהרגאנגע (27)

פרויו 85 נו

ב' לארס, סווען, תרבען.

אַזְילּוֹסְטִירֶטָעֶר פָּאָמִילְיָעֶן-זְשֻׁוְרְנָאָלֶן

בֵּית יְהָבָּ

ערשינט יעדען חודש

אַרְגָּאָן פָּוָן "בְּנוֹת אֲגוֹדָת יִשְׂרָאֵל" אֵין פּוֹיְלָעָן

דאָס פְּרָאָגָרָם פָּוָן בְּנוֹת אֲגוֹדָת יִשְׂרָאֵל:
פְּרִיבְּסַט - עַדְלְהַלְמָגָן פָּוָן דָּרָה יוֹדְשָׁען פָּרוּ
אֵין דָרָה לְעַזְבָּגָן פָּוָן דָרָה יוֹדְשָׁען פָּרוּ
בְּעָן אֵין גְּיוּסָבָן תְּהָה וְבָרוּהָ.

אַבְּגָאָגְטָעָנְטָמָס - פְּרִוְיָוָן 8 נוּילָן:
אַוּוֹלְפָן 1.50 - אַדְלָאָרָן - גָּלְדָּר פְּרִיעָרָאָרָיָן:
אַדְלָסְטָן וְעַהְעַה אָן אַדְלָסְטָן:
לֹּודְזָ, Aleksandrowska 28.

דָרָר צִיְלָן פָּוָן דִּי בֵּית יְהָבָּ שְׁוּלְפָן:
עַדְלְהַלְמָגָן דִּי יוֹדְשָׁען מְעַכְּסָר אָן גְּרָסָם:
פָּוָן דָרָה וּוֹשָׁרָה חָוָה אָן וְסָאָסָם:
חַסְפָּאָרִישָׁן אַיְבָּקְגִּיְשָׁן-אַדְגָּלְעָן.

בֵּית יְהָבָּ
לוּוּנְדָּה
בָּאוּרָה
(וִשְׁפַּעַיָּה)

פְּרִעְמָעָן-זְאָמְלָנוֹן
מְ. צִימְלִיךְ, ל. וּוּינְאָפְּצָעָלָן
וּוּאָרְשָׁע

אַינְהָאָלָט:

- (13) אַרְוֹם דָּרָר בְּנוֹת אֲגוֹדָת יִשְׂרָאֵל בְּעַוּונָן
(14) פְּנוּס בֵּית יְהָבָּ שָׁולְהַשְׁעָן
(15) קָאָרָאָסְפָּאָנְדָּנְצִיעָם, אַנְגָּסָן
סִינְדָּעָר גָּאָרְטָעָן
(16) אֵין קָרָאָקָא בּוּטָמָעָן אֵ הוּוּ פָּאָרָן
סְעִמְגָּאָר
(17) אֵין דִּי וּמְעַרְתָּחָקָאָצְעָם
(18) דָעַם טְנַשְׁעָם וּן... - לִיבָּ פְּיָנָאָל
(19) דִּי וּן אָוּ שְׁלָאָפָּעָן גְּנָגָנָעָן -
בָּרוּךְ שְׁטָרָעָן
(20) יְכָרָר - אָ. לְעָבָעָן
(21) אָ קִינְדָּרָר חָלוֹם - אָ. מְ. קְסִימְטָעָק
(22) עַרְצָעָהָלָגָן - דָרָ. סְ. לְהָרְטָאָן
(23) שְׁלָמָה הַטְּלָרִים שְׁטוֹהָל
(24) לְוֹוָןָן פָּוָן רְעַטְעַנְיָישָׁן 1
(25) - רְבָּ יְדָעִי הַפְּנִי

וּוּלְיָשָׁע בְּרִילָאָגָן "Wschód"

פְּרִדְאָסְטָר:
א. ג. פְּרִידְעָנוֹזָא.

- (1) פָּוָן חָוָה צְוָה חָוָה - א. ג. פְּרִידְעָנוֹזָא
(2) וּוּעָלְטִירְדָּר אָדָעָר יְהָבָּ שְׁוּלְפָן -
דָרָה נְתָן בְּרִנְגְּוִים
(3) דִּי צְרוּ אַנְסָם יְהָבָּ שְׁוּלְפָהָטָם -
הָרָב בּוּבִי יְהָוָה גְּנָמָנָהָן
(4) דִּי יוֹדְשָׁעָן רְעַיְוָעָן דִּי יוֹדְשָׁעָן
פָּאָלְיָעָן - דָרָה, בְּנָצִין פְּעַלְעָר
(5) וּוּנְגָן טְאָעָעָלָן - שְׁמוֹאָלָן נְאָלָעָר
(6) שְׁבָּבְלְכָטְלָעָה, פְּרִיהָלָגָן-שְׁבָּבְלָטָם (פְּרִיעָרָן)
- מְרִיס אַלְגָּאָוָעָר
(7) טְיָן לְיָן - רָאָבְוִינְדָּאָגָט בָּאָגָּאָר
(8) שְׁטָרָאָהָגָט (יְוֹצֵן מְדוֹשָׁן) - וּ. לְאַכְטָר
(9) חָנָתָה... - אָ פְּרִעְמָעָן
(10) יְהָאָתָה שְׁמָס - שְׁרָה שְׁעוּרָעָר
(11) אַפְּרִוְיָטָן - אַבְּרָהָם צְבִי בְּן הַרְבָּה
(12) אַוְיָטָהָן וּוּנְגָן בֵּי פָן אָ בֵּית יְהָבָּ
סְעִמְגָּאָר

Rabi Szlomo ben Gebrol

K E T E R M A L C H U T
FRAGMENTY

Cudowne są Twe twory, a dusza moja poznaje je i wola:
 Twoja, Panie jest moc i wielkość i blask i cześć i chwała,
 Twoje panowanie ponad wszystkiem, Twoje skarby i Twoje zaszczyty,
 A twory na wysokośćach i w głębinach świadcza, że ty jesteś, gdy
 tone giną w przestworze.

Twoja jest siła, nad tajnią jej rozwiązania napróżno męczy się myśl
 Ludzka!

Twoja powłoka wszechmocy, tajemnica i przestwór,
 Twoje imię, ukryte dla mężów świata i światła;
 Twoja jest siła, która trzyma świat nad próżnią przestworza,
 Twoja jest laska, która świadczy o stworzeniom,
 I zbawienie, które Ty chowasz dla wiernych,
 Twoje są tajemnice, niepojęte dla syna kobiety,
 I Twojemu jest życie, które nie zna zaniku
 I tron, wywyższon ponad wszelką wysokość
 I mieszkanie Twe, eterem świata otwie.
 Twoim jest byt, z którego świata wszelkie życie zakwitło,
 Twym oba światy, tak od siebie odległe,
 Jeden czynu siedziba, drugi w wiecznym pokoju,
 Twoja nagroda dla wiernych, na wieki schowana.

Tyś jest jedyny od początku wszechrzeczy,
 Tyś jedyny, a nad Twej jedynością próżno mózg się wysila,
 Tyś jedyny, a jedyność Tweja ni się zinniesza, ni zwiększa,
 Tyś jedyny, ale nie jako jeden w rachunku,
 Gdyż nie Cię nie zwiększa, umniejsza, zmienia lub określa!
 Tyś jedyny, lecz mózg trace, gdy Ci granię bytu wyznaczam!
 Tyś jedyny, wyższy ponad chwiejność i upadek,

Gdyż jakże może upaść Jedyny?

Tyś jest, a nie dosięgnie Cię ni wzroku siła, ni ucha dźwięk;
 Tyś jest, lecz tylko dla Siebie sam jeden,
 Tyś jest i zanim czas istniały, już byłeś.
 A królem byłeś, zanim przestrzeń i czas istniały w przestworze.
 Tyś jest, by Twój tajemnie osłonił, który może go zbadac?
 W głębinie głębini utajon, który go znaleźć potrafi?

Ty żyjesz, lecz nie od czasu lub chwili, oznaczonej w przeszłości;
 Ty żyjesz, lecz nie życiem człowieka do cienia podobniem, które robak
 troztacza, gdy w ziemii butwieje,
 Ty żyjesz – życia Twego tajniki kto zgłębi, sam żyć będzie bez końca
 na wieki w miłości.

I stanowco rzec trzeba, że właśnie te formy – kość – dlatego strzeć należy form tych, jako najcenniejszych skarbów darowanych nam przez strzegą wiary Izraela, jego Tory i nie pozwalały na wecieleńie ich w ramy ogólnego pojęcia religii.

I ponieważ nakazy Tory nie są wyrazem przypadkowych myśli ludzkich, jeno są znakiem wiadomym w którym Bóg zamknął prawdy odwieczne, które zdolne są zdudować i wyzwolić ludzi.

>••••<

Rabi Jehuda HaChasid

Zasady wychowania i nauczania.

(Wyimek z „Sefer Chasidim”).

Należy jak najwcześniej dzieci nauczać, że nie wolno wszystkiego dotykać; dzieci nie mają bowiem nigdy zupełnie czystych rąk i gotowe są wepchniąć ręce do miski z jadłem wówczas, gdy starsi siedzą przy stole. Kto ma u siebie gościa przy stole – a może to być nauczyciel, lub nawet robotnik dzienny – winien się starać o to, by dzieci miały utarte nosy i wogóle były czyste. Gość będzie się bowiem brzydził, ale nie będzie miał śmiałości wrócić do uwagi. Nie godzi się krzyczeć na dziecko, które jeszcze nie rozumie, co się je strofuje. Kto chowa sieroty, a nie karze ich, choć zawińty, dlatego tylko, że są sierotami, ten raczej grzeszy, anizeli spełnia obowiązek. Sieroty należy tak chować, jak dzieci własne. Kto jest bogaty, a dzieci jego nie chcą się uczyć, ani nie dają się nauczać, winien je z powrotem zabrać do domu i zmusić do zarabiania na chleb codzienny. Gdy jednak widzi, że to nie pomaga i że one idą na bezdroża, winien je z powrotem zabrać do domu. Przy wyborze zawodu, winien ojciec dobrze uważać na zdolności dzieci. Jeśli syn ma zamiłowanie do nauki, niechaj go dalej kształcić; gdy jednak się uczy tylko na to, by się nauką pochwalić, niechaj go oddać do zawodu praktycznego. Ojciec ma obowiązek zapoznania i corek swoich z głównymi zasadami naszej religii. Ojciec nie powinien sam uczyć swych dzieci; o ile stosunki jego na to pozwalały, powinien im trzymać nauczyciela. Nauczyciel nie powinien wśród swoich uczniów znowu denuncjanta, nie powinien też uczniom zadawać tego, o czem wie, że jest dla nich trudne.

Nauczyciela nie powinno się zatrzymywać na ulicy, gdyż przez to opóźnia się naukę; z tej samej przyczyny nie wolno się z nim zabawać podczas lekcji. Nie powinno się powierzać dzieci nauczycielowi, który przyjmuje odwiedziny w szkole, ani też nauczycielowi gniewliwemu. Nie wolno ucznia bić książką, nie wolno też nauczycielowi w złości ręka uderzać o książkę.

Nauczyciel winien się starać o to, by dziecko nie powtarzało niczego mechanicznie, lecz by rozumiało wszystko, czego się uczy. Gdy nauczyciel widzi, że kilku chłopów szybciej pojmuję lekco od swych kolegów, winien sam na to zwrócić uwagę ojca i radzić, by tych chłopów oddano na wyższy stopień nauki. Gdy nauczyciel ma w klasie ucznia jakaś, winien mu dać sposobność opowiadania po lekcji, aby go nie narażać na śmiech.

Nie wolno brać nagrody ani za naukę, ani za leczenie, najwyżej można żądać wynagrodzenia za strate czasu, lub za wydatki faktyczne.

Hilel Seidman

Rabin Ber Meisels

2) (Szkic historyczno-biograficzny)

Ginieli jego patrycjuszem ocenić i polscy członkowie deputacji, a jeden z głównych przywódców ruchu wolnościowego Florjan Ziemiałkowski, tak o nim się wyraża:

„...Z jakiem uczuciem on (Meisels) opisywał urok, jaki wywiera samo imię Krakowa na każdego Polaka, z jaką dumą, że Kraków to stolica Polski. Nie! Meisels nie udaje! Kto z takim zapaniem mówił jak on, ten nie udaje; rumieniec, który na jego piękne rysy wystąpił, gdy o Krakowie, tej siedzibie królów polskich mówił... Meisels żądałby więcej nawet, niż my teraz żądamy – on nie uważa się rządu austriackiego, on nie prosi, nie żąda radzi, ale wprost powiedzieć: „Zniszczyłeś naszą niepodległość i narodowe instytucje, — oddaj!”

III.

Wskutek rezygnacji hr. Alfreda Potockiego z piastowania przezeń mandatu poselskiego okręgu Kazimierza pod Krakowem, zostały tam zarządzone w r. 1848 nowe wybory uz posta do parlamentu austriackiego.

Postępowcy żydowscy wysunęli kandydata Dra Oettingera, Polacy Adama hr. Potockiego, a ortodoksyjny żydowski, stanowiąca przeważającą większość wyborów, nie chciała głosować na przedstawiciela wrogiej jej duchowi asymilacji, ani na hr. Potockiego i wysunęły kandydature jednego z pośród siebie, człowieka zasłużonego, dobrze obażanego z potrzebami żydowskimi, — rabina Meiselesa.

Wszyscy ubiegający się o ten mandat nie szczędzili agitacji i mów, lecz za rabina Meiselsa nie słowa, lecz czyny przemawiały; toteż poprzestał na przedstawieniu w sposób jedny i szczytnego swoego credo w następującej drukowanej odezwie:

„Szalowni Obywatele!

Stojąc przed wami, jako kandydat ważnego powołania, o które kilkakrotnie już Waszem zaufałem zaszczycony, dziś się ubiegam, mam sobie za obowiązek krótko ale stanowczo powiedzieć, w jaki je pojmuję sposób. Przedstawiać Was Oby-

Lódz, Czerwiec 1927 r.
„BAJS JAKOW“ (miesięcznik)

Cena 85 gr. Rok IV № 7 (27)
Adres Red. „BAJS JAKOW“ Lódz, Aleksandrowska 28

15 י'אהר אָגוֹדַת יִשְׂרָאֵל יּוֹבֵיל עָוֹם־בְּלָאָט

שווין ערשותנו! 12 זיימטען!

א. י. נ. ה. א. ל. ב. :

ולשונה מה זו פישה —
פ. ק. אונגער ציפל —
יעקב רוזענהעט —
אידיעע און ארנאניגזיע —
רעס. ליביל מינצברען —
אוֹזֶה-יּוֹבֵילְעָאָט —
הָרְ. לְ. נִעְמָצָעוּתְּשָׁ —
אנדרת ישראלי און פאליטיק —
סעגנ. אשר מעידעלאן —
אונגער צוקופט —
א. ג. פֿרִידְמָן —
די גָּלְדְּעָנָע פֿערְאִינְגְּנוֹנָס-קִיטִּי —
רָבְּ. טָאוֹרְ. שְׁפִירָ (פֿערְאִינְגְּנוֹנָס-קִיטִּי) —
אונֶה-סּוֹצּוֹם —
הָרְ. טָאוֹרְ. דּוֹרְ לְאָסְקָוּ —
דוֹעֲנוֹתְּוִילְקָנָגְּן פֿון אָנוֹתָה יִשְׂרָאֵל —
שְׁלָמָה וְוִינְרוֹבָּה —
צּוֹם בְּעֻזָּן פֿון סָמְבָּאָרְעָרְ רָבְּ —
כְּרָאנִיק, נְאָטְיזָנָן, אַיְבָּרְבָּלִיךְ, אַגְּנָסְטָן —
פֿרִיאַן 40 רָבְּ. אָ אַגְּנָגְּעָל נְמָעָה —
20 עַקְוָן, 5 זַיְמָן פֿרְהָרָעָאָוִם גַּעַלְדָּן —
אַיְסְטָלְסִיכְעָרְ פֿיעְקוּרָה:
L. G. Frydenzon Lódz, Aleksandrowska 28.

← מז"ט →

זו דער פֿערְאִינְגְּנוֹנָס פֿון דער טָאָכְטָעָר פֿון אָנוֹן
וּרְ. נִיְּמָרְ. קִאָסְרָעְרִין פֿדוֹן בְּאָרְשָׁטְעָן

מִרְיִם

אָנוֹן זו דער פֿערְאִינְגְּנוֹנָס פֿון אָנוֹנָעָר אַקְטִיוּוּ
טִישְׁנוֹלְדְּעָרְין

פרֶ. שָׁרָה אָונְגָּנְטָר

וַיְשַׁעַן מִרְיָה אֶחָדָנִינָן טֹוֹטָבָה
לְהָרָעָנוֹן; פְּרָ. שִׁיעָר
פְּאָרְזִיךְ. מִ. טְרוֹבְּעָךְ
פְּלָאָשְׁקִי אַרְטְּסִיכְוּבָּעָךְ, בְּנוֹת אָנוֹרָה יִשְׂרָאֵל

דער פֿרוֹזְעַן קָפְּמִיטָעַט בְּשָׁלְעָתָה פֿון: הרבְּנִית ש. כָּשָׁשָׁ
אָחוֹרִין (פְּרָאָרְ) הָרְבָּנִית ש. ה. בְּרָאָדְרָרִיסְטָר. וְשָׁלְמָה
דָּאָנְגְּבָּרִר, דָּוּוֹתָה בְּאָכְסָאָן לְאָהָאָתָהָטָאָמָה לְפָכָה וּמְנָקָה. כִּינְנָרְדִּי
חָפָר, דָּאָנְקָ דַּעַתְּ פֿערְהָעָרְטָר פֿלְ. בִּיךְ פֿון גְּלִיאָוָא אַוְ גְּנָרְנוֹן.
דָּעַט גְּזִירָאָן אֶגְּנָהָן, בְּגָנָהָן אַוְ פְּרָאָרְ. חָנָהָן פֿרְעָוָעָל — וּוּצָעָ פְּרָאָרְ.
פְּרִירְיִינְס: בְּתִיחָה כַּי — פְּרָאָרְ. חָנָהָן פֿרְעָוָעָל — וּוּצָעָ פְּרָאָרְ.
שָׁרָה חָלָב — סְפָּרָה — אַנְשָׁה בְּוּסְמָאָן — אַקְסְּרָרָהָן. שָׁרָה

בְּיַהְיָה, קָרָאָקָה, סְיוּוֹפָהָן

צַוְאָלָע, בֵּית יִשְׂבָּבָה פֿערְוּוֹלְאַתְּתָנְגָּנוּן
אוֹ לְעָהָרְעָדִינְס!

מִרְיָ פֿאָדְעָרָעָן אַיְיךְ, אַגְּנָטְעָנְסָוָן אַנְעָרְגִּישָׁ
זָהָר צְוָעָמָהָן צְוָעָמָהָן שְׁעָדְעָנְגִּישָׁ גְּזִירְעָטָשָׁ אַבָּא.
גְּנָטְעָמָן פֿאָר אַגְּנָטְעָמָן נְוִיְּרָעָמָן שְׁאָרְקָ-וִוְוְתָגְּנָמָגָן אַיְינְגִּישָׁ
בְּעִפְּרִיעָלְעָמָן:

אַילְוָסְטְּרָוְרְטְּרָעָט בֵּית יִלְעָבָה זְוָרְנָאָל

דָּעַרְ וְזָוְנָגָן. וְאָסְ ערְשִׁיְינָטָשָׁ שִׁין בְּאָלָר 4 יִאָהָה.
מְנוֹן דָּוָרְ דַּי שְׁיָעָן גְּשָׁשִׁיכְעָלְעָמָן יוֹסְטִיכְעָלְעָמָן וְעָרְעָמָן.
מְאָטְעָרְעִילְשָׁ נְגָצָט דָּעַרְ וְזָוְרָנָאָל. בְּעָקָבָט אַלְץ וְאָסְ פֿאָסְטָרָן אַנְזָבָרָן
בְּיַהְיָ-יִעְקָבָבָגָעָן. גִּיסְטָגָוָרָן וְדָרְעָן, וְוּרְקָט אַנְזָבָרָן אַיְזָמְשִׁפָּעָ
בְּזָרְ שְׁוָרְנָאָל אַנְגָּוָרְ הַיְּלָגָעָן בְּגָדָאנָק אַיְינְגְּפְּאָגְּנָזָן אַיְן
דִּי הַעֲרָצָעָרְ פֿון אַגְּנָטְעָמָן. אַיְן יַעֲדָרְ שְׁטָדָרָן
מְנוֹן זַיְיָ מִינְדְּעָטָעָנָס 20 אַבְּגָנְעָנָטָעָנָס.

גָּאָנְקָ פֿעָזְעָדָרָן אַיְזָרְ חָזָב פֿון אַגְּנָטְעָמָן לְעָהָרָעָ.

רִינְס אַיְן דָּעַרְ אַקְצָעָ אַקְטָוְרָ מִיטְצָהָעָלְעָמָן אַיְן בְּעָזְעָדָרָן
גָּכְטָלְגָעָן, דָּאָס דַּי קְנָדָעָן. גְּגָנְעָרָן וְעָלָעָן קְיָעָפָן דָּפָם
יִעְקָבָבָגָעָן נְגָרְטָעָן אַיְן פֿון דַּי עַלְעָרָעָ קְרָסָעָן, דָּבָם, בִּיהְיָ
מִרְיָ בְּעָטָעָן אַיְן פֿאָדְעָרָעָן פֿון יַיְהָקָ לְטוּבָת אַגְּנָרָרָן
אַיְדָעָאָל, צּוֹם כְּבָדָן אַיְן נְגָעָן פֿון דָּעַרְ בְּיַיְהָקָעָנָגָן
תִּיכְףָּדָי אַיְן דָּרְכָצְפִּיהָרָעָן.

צְעַנְטְּרָאָל "בֵּית יִשְׂבָּב"

סְטָמְפָּעָל קָרָאָקָה

אַבְּגָנְעָנָטָעָנָס 2 וְ. וְ. אַגְּנָטְעָמָן
רְעַדְקָרְ. קְאָטָט זְגָרְ 15 זְגָרְ. קְיָמָקָן
Red. „BAJS JAKOW“ Lódz, Aleksandrowska 28.

פֿערְלָאָגְּ, מִסּוֹרָה, לְאָדוֹן.

לְיִבְּ פֿיְנָנָאָרְ

"פֿערְ-אַשְׁעָנָעָרְ פֿלְאָמְ"

פֿאָלְקָסְמָן טְשְׁוִינְטָה 1.60

A. M. Grubsztajn אַרְדָּעָמָן

Lódz, ul. Wschodnia 54.

Red. i wydawca L. G. Frydenzon.

Tl. D. Szczęcińskiego Lódz, Narutowicza 11. Tel. 55-46.